

Ablativ absolutní ~ ablativ s participiém

V textu se vyskytuje zpravidla v podobě dvou slov: jedno je substantivum v ablativu a druhé je participium prézentu aktiva nebo participium perfekta pasiva rovněž v ablativu. Substantivum nesouvisí s žádným dalším jménem ve větě, proto „absolutní“.

Určení ablativu absolutního v textu:

Romulo regnante = abl.sg.substantiva
+ **abl.sg.participia prézentu aktiva**
iudicibus iudicantibus = abl.pl.substantiva
+ **abl.pl.participia prézentu aktiva**

reo damnato = abl.sg.substantiva
+ **abl.sg. participia perfekta! pasiva!**
consulibus creatis =abl. pl. substantiva
+ **abl.pl.participia perfekta pasiva**

Postup při překladu do češtiny:

1. Podle přípony a koncovky určím druh participia
2. a/ Participium prézentu aktiva vyjadřuje **činnou současnost** s hlavním dějem věty.
b/ Participium perfekta pasiva vyjadřuje **trpnou předčasnost** před hlavním dějem věty
3. a/ Činnou současnost mohu přeložit buď pomocí předložek: **za, při, během:** za/během vládnutí/vlády Romula, za Romulovy vlády; při souzení soudců nebo **vedlejší větou příslovečnou časovou s přísudkem** vyjádřeným slovesem **vidu nedokonavého:** Když vládl/kraloval Romulus; když soudci soudili.
b/ Trpnou předčasnost mohu přeložit buď pomocí předložky **po:** po odsouzení viníka; po zvolení konzulů nebo **vedlejší větou s přísudkem** vyjádřeným slovesem **vidu dokonavého:** Když byl viník odsouzen; když byli zvoleni konzulové.

Příklady:

Tiberio caesare imperante comitia plebis fungiebantur.
Legibus XII [duodecim] tabularum scriptis iustitia maior erat.

Za vlády císaře Tiberia/Když vládl císař Tiberius, byly v činnosti lidové sněmy. Po sepsání zákonů 12 desek/Když byly sepsány zákony 12 desek, existovala větší spravedlnost.

Autumno occidente Caesar in Italiam redit.

S končícím podzimem/Když končí podzim, vrací se Caesar do Itálie.

Tribus bellis Punicis finitis Romanis provinciae Sicilia et Sardinia erant.

Po skončení tří punských válek měli Římané provincie Sicílii a Sardinii.

Pozor! Na **zvláštní příklad ablativu absolutního bez participia**, tzv. nominální ablativ absolutní vyjádřený substantivem nebo adjektivem: Místo něj se zpravidla objevuje označení nějaké **funkce, úřadu**, pracovního zařazení nebo věku.

Příklady:

*Servio Tullio rege...*Když byl Servius Tullius králem, *Cicerone consule...*Když byl Cicero konzulem, *Sallustio scriptore...*za spisovatele Sallustia, *Caligula puero...*za Kaligulova dětství, *Iustiniano vivo...*za života Justiniana.

Poznámky:

- Ablativ absolutní mívá k hlavnímu ději věty nejčastěji vztah časový, a to spíše náhodné, nahodilé časové souvislosti, než vztah příčinný (ten se v latině vyjadřuje spíše souvětím s vedlejší větou se spojkou cum historicum)
- Může se vyskytnout i vztah přípustkový – přestože, i když, např.: *Octaviano Augusto principe dux navium optimus eo tempore M. Vipsanius Agrippa fuit*. Přestože byl Oktavianus Augustus principem, byl nejlepším námořním velitelem té doby M. Vipsanius Agrippa. nebo vztah podmínkový – jestliže, kdyby: *Mithridate rege non victo a Romanis Europe minor esset*. Kdyby král Mithridates nebyl Římany poražen, byla by Evropa menší. Eventuálně jiný příslovečný vztah.
- Participium perfekta pasiva sloves deponentních a semideponentních je ve většině případů aktivní! Aktivní význam může mít i participium perfekta pasiva běžných sloves = tzv.: kryptoaktivum.